

LUX

3 FILMI
24 KEELT
28 RIIKI

FILM

DAYS

**MA VIE DE COURGETTE
(MINU ELU TSUKIININA)**

Claude Barras
Šveits, Prantsusmaa

ye10
ars

MA VIE DE COURGETTE

Minu elu Tsukiinina

NUKUFILM, REŽISSÖÖR: CLAUDE BARRAS

Tsukiini ei ole üldse kõogivili, vaid väike vapper poiss. Kui ta kaotab ema, arvab ta, et on jäänud maailma ihuüksiks. Kuid poiss ei tea veel, keda ta lastekodus kohtab! Simon, Ahmed, Jujube, Alice ja Béatrice – neil kõigil on oma lugu ning nad on ühtaegu karmid ja õrnatundelised. Ka tütarlaps Camille. Kui oled 10-aastane, on sõpradelt ja armumisest nii palju avastada ja õppida! Võib isegi juhtuda, et saad õnnelikuks ...

See laiale publikule mõeldud nukufilm on tehtud ühe jutustuse järgi. Ta erineb enamikust noortele tehtud filmidest oma omapärase esteetika poolest (tegelased on suurte ümmarguste silmadega animeeritud nukud) ja eriti toonilt, sest tõsiseid teemasid käsitletakse selles väga peenatundeliselt. „Oli ikka palju julgust vaja uskumaks, et sellest filmist saab lastele ideaalselt kõnelev film,“ tunnistab Céline Sciamma (filmi „Tomboy“ ja 2014. aastal filmiauhinnale LUX kandideerinud filmi „Bande de filles“ režissöör), kelle hoolde usaldati stsenaariumi kirjutamine.

PINEVUS VORMI JA SISU VAHEL

Esmapilgul näib „Minu elu Tsukiinina“ olevat lastefilm, sest nukufilm on žanr, mida seostatakse sageli lastefilmidega. Määratute peade ja suurte ümmarguste silmadega tegelased vastavad sellele ettekujutusele, samuti on peategelane 9-aastane poiss. Maailm, kus ta toimetab, on visuaalselt värvikirev, ka Tsukiinil endal on sinised juuksed. Teised tegelaskujud on samasugused, nad erinevad vaid värvi, suuruse, hääletooni ja iseloomustavate detailide poolest, mis võivad olla veidi karikatuursed, nagu lastekodu direktriksi proua Papineau prillid, Simoni arm ja Alice'i nägu varjav hele juuksesalk.

Kuid see ettekujutus „lastefilmist“ lükatakse kohe ümber. Juba esimestel minutitel märkame, et filmi teema ja tonaalsus jäävad tavalise lastefilmi omast üsna kaugele: Tsukiini ema vaatab üksi televiisorit, joob õlut (purgid veerevad põrandal) ning kommeenteerib telesarja, kirudes mehi telekraanil („Valevorst!“ lajatab ta näitlejale, kes töötas just näitlejannale armastust). Tsukiini, silmade ümber oma vanuse kohta kummalised sinised rõngad, korjab tühjad õllepurgid üles, et nendega pööningul mängida ja riitasid laduda. Kui purgihunnik läheb ümber, hõikab lärmist ja korralagedusest häiritud ema poega ning suundub pööningu poole, lubades poisile keretäie anda ...

See esimene episood tutvustab meile olukorda väga mõjusalt: jõuame kiiresti järeldusele, et Tsukiini ema on mehe poolt maha jäetud naine, kes on meeletult alkoholi küüsi langenud. Võib-olla kannab ta meeste vihkamise või põlguse, mida truudusetu abikaasa on tekitanud, üle oma pojale, keda ta kiirustab tühjasja pärast tümitama. See näib olevat juba harjumuseks kujunenud ...

Ent juba niigi vastik olukord läheb veel hullemaks, sest hoope kartev Tsukiini lööb pööninguluugi kinni ja see tabab ema pead, keda me kuuleme seejärel trepist alla kukkumas. Järgnev episood kinnitab vaataja kõige süngemaid kartusi: politseiametnik küsib Tsukiinilt, kas ema oli tema vastu hea. Kui juttu tuleb isast, näitab Tsukiini tuulelohet, mille ühele poole on ta joonistanud isa, teisele poole aga „isa linnukesed“, nagu poiss selgitab ema sõnu kasutades.

Tsukiini ei ole aru saanud, vähemalt mitte endale teadvustanud, et isa linnuke ei ole tegelikult lind. Täiskasvanud vaataja saab muidugi aru, et Tsukiini isa on teise naisega jalga lasknud. Stseeni huumor, millest samuti saavad aru vaid täiskasvanud vaatajad, on mõru.

Nii saab filmi problemaatika selgeks juba esimestel minutitel: „Minu elu Tsukiinina“ näib lastefilmina ja lapsed võivad seda kindlasti vaadata, kuna vaatepunkt filmis on lapse oma, kuid samahästi on film adresseeritud täiskasvanutele.

SUURED ÜMMARGUSED SILMAD

Noortefilmid kipuvad mõnikord olema liialt lihtsustatud või karikatuursed oma must-valgete, ilma nüanssideta lahendustega. Filmis „Minu elu Tsukiinina“ on muidugi vastandatud häid ja halbu tegelasi (politseinik Raymond ja Camille' tädi), aga filmi teemakäsitlus on siiski palju nüansseeritum, eriti olukordades, kus kaldutakse kiireid hinnanguid andma või eelarvamusi omama (nagu Ahmed, kes kallab Raymondile pidevalt vett kaela, sest ta on politseinik, või nagu proua mägedes, kes süüdistab varguses ja valetamises, kahtlemata poisi Põhja-Aafrika päritolu tõttu).

Näiteks Simoni võime esmalt pidada lastekodu riukukeks (arm laubal, surnupealuuga kampsun, väljakutsuv käitumine), kes asub Tsukiinit kiusama: ta pilkab Tsukiinit ja tõmbab ära tooli, millele too valmistub istuma, lausudes „Tere tulemast vanglasse, kartul!“, mis kõlab nagu ähvardus. Kuid pärast esimest poistevahelist vastasseisu hakkab just Simon Tsukiiniga rääkima ja tahab temaga lähemalt sõbraks saada, tutvustades talle põhjusi, miks keegi lastest on lastekodusse sattunud. Ehkki Simon jääb alati natuke mässumeelseks (lastekodu seinad on tema surnupealuugrafitiga üle külvatud), avastame, et tema riukuke maine taga peitub tegelikult teistsugune, hooliva vanema venna isiksus. Simon tekitab Camille'le võimaluse põgeneda kurja tädi eest ning pärast Tsukiini ja Camille' lahkumist on tema see, kes treenib väiksemaid, kuigi ta on silmanähtavalt endast väljas: „Jookseme võidu ja kes jääb viimaseks, peseb elu lõpuni minu aluspüksel!“ Selle väiksematele esitatud väljakutse taga on kogu Simoni tunnete sasipundar: kurbus sõprade lahkumise pärast, teadmine, et teda ennast ei adopteerita kunagi, soov säästa nooremaid sellest raskest hetkest, oma tundlikkuse varjamine nn kõva kuti ähvarduste taha ja lõpuks ka suur üksildus. Simon on täpselt

lapsepõlve lõpu ja täiskasvanuea alguse piiril.

Täiskasvanutest on lastekodu lastel oma isikliku kogemusega varjutatud nägemus: Tsukiini koges, kuidas isa jättis nad emaga maha ja ema muutus alkohoolikuks; Alice'i isa ahistas teda seksuaalselt; Simoni vanemad kasutasid kogu aeg uimasteid ja vahtisid pornofilme ning nüüd saadab ema talle kingitusi, ilma et kirjutaks sinna midagi juurde; Jujube ema oli hull; Camille nägi pealt, kuidas isa tappis ema ja sooritas seejärel enesetapu. Ahmedi ja Béa vanemad tõrjuti Prantsuse ühiskonnast välja: Ahmedi isa on vanglas, sest ta korraldas bensiinijaamas relvastatud röövi, et Ahmedile Nike'i tosse osta, ja Béa ema saadeti riigist välja. Seetõttu ei olegi imestada, et lapsed teevad suured silmad, kui avastavad teistsuguseid mudeleid. Kui Tsukiini kuuleb magama minnes Rosyt teatamas, et ta tuleb head-ööd-musi andma, ei suuda ta oma kõrvu uskuda ... Kui lastekodulapsed näevad mägedes, kuidas üks poisike kukub ning ema aitab ta üles ja lohutab teda, tarduvad nad paigale, jäädes pärani silmi vahtima. „Tema ema on nii ilus,“ ütleb üks. „See ei olegi äkki tema ema,“ arvab teine. Õrnust ja armastust tulvil lohutamine on ilmselt midagi, mida lapsed ei ole kogenud ning nad ei usu, et emad oleksid selleks suutelised. Kasvataja Rosy ja õpetaja härra Pauli vaheline armusuhe huvitab lapsi sugudevahelise suhtluse mõttes väga ning nad püüavad seda tõlgendada. Tsukiini selgitab: „Ta on lihtsalt armunud: ta surub Rosyt kõvasti enda vastu, sest kardab, et too võib kuskile kaduda.“ Tsukiini kahtlemata teab, millest räägib, sest ta on ise Camille'sse armunud.

TOIBUMINE

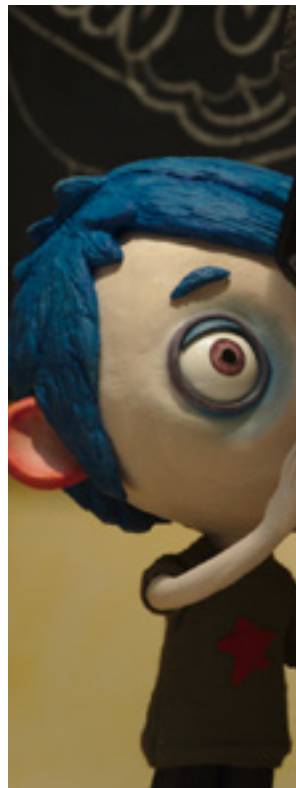
Ränkade kogemustega lastekodulapsed loomulikult kannatavad ja see on oma tagajärgedes suuremal või vähemal määral nähtav. Ahmed pissib öösiti alla; Alice'i jalad takerduvad pidevalt kummikeksumängus ja tal läheb iga kord „vibra peale“, kui läheduses tekib mõni konflikt (ta hakkab värisema ning kolistab süües kahvli ja noaga vastu taldrikut). Béa hakkab alati ema hüüdma, kui kuuleb automüürinat; Simon, nagu oli juba juttu, mängib kõva kutti; Jujube sööb pidevalt, Camille peidab ennast kappi ...

Kuid kahjustavast keskkonnast välja saanud lapsed taastuvad vähehaaval ja seda saab mõõta väikeste edusammudega. Tsukiini, kes võttis ainsa mälestusena emast kaasa tühja õllepurgi, voldib sellest laevukese, mille kingib Camille'le. Nii muutub kurva peresideme armetu mälestusese ilusaks sümboliks uuele suhtele, mis on palju rõõmutoovam. Ahmed, keda ühe väikse tüdruku ema süüdistas mägedes asjatult, ei mäleta sellest juhtumist lõpuks muud kui väikse tüdruku heldust, kes andis talle oma suusaprillid, millest poiss ei taha enam üldse loobuda. Alice muudab oma närvilised liigutused katteks jõuda kohapeal hüppamise rekordini. Raske olukorra aeglast arengut millekski leebemaks ja rõõmsamaks saab mõõta ka märkidega, mida lapsed jätavad oma pikkuse mõõtmiseks seinale. Kui Tsukiini külastab uuesti koos Raymondi ja Camille'ga korterit, kus ta elas koos emaga, tähistavad jäetud märgid tema jaoks traumaatilisi sündmusi (päev, mil ta jäeti istuma, päev, mil isa läks ära), aga Raymondi jaoks osutavad need märgid õnnelikule sündmusele: talle tähistavad need päeva, mil te saite minu lasteks.

Film lõpeb sellega, et Tsukiini saadab Simonile kirja. Simon oli see, kes tutvustas Tsukiinile vahetult pärast lastekodusse saabumist kõigi laste minevikku, öeldes kokkuvõtteks, et keegi meid enam ei armasta. Tsukiini vastab Simonile, et see ei ole tõsi, et ei tema ega Camille pole Simonit ja ka teisi lastekodulapsi unustanud ... Aga kirjast paljastavam on Tsukiini ja Camille' vestlus viimasel ööl mägedes. Tsukiini meenutab tulevikku, mis tal emaga oleks võinud olla (õlu ja televiisor ...), ning rõõmustab, et seda ei tulnud. Camille eelistab samuti pigem elada koos lastekodulaste ja kasvatajatega kui tädi juures. Aga ilma lastekoduta poleks nad kunagi kokku saanud ...

See lastefilm küsib seega täiskasvanutelt väga olulisi küsimusi. Millist eeskujut me anname lastele? Kas keskkond, kus lapsed kasvavad, soodustab nende harmoonilist arengut? Millised tagajärjed laste jaoks on täiskasvanute kirgedel, muredel ja huvidel?

Ühiskonnas valitsevate pingete keskel, näiteks seoses samasooliste abieluga, näitab film jõuliselt ja selgelt, et traditsiooniline perekond isa ja emaga ei ole laste jaoks tingimata ideaalne kasvukeskkond. Võib juhtuda, et isad ja emad ei saa hakkama, on vastutustundetud või vägivaldsed või üldse minema läinud. Oluline ei ole roll, staatus ja põlvnemine, vaid hea suhe ning sellesse panustamine.

MÕTLEMISAINET

Filmi täiskasvanud jagunevad laialt võttes headeks ja halbadeks. Ent paljusid neist ei saa ainult ühte kategooriasse liigitada, eriti laste silmis, kelle suhtumine võib pealegi muutuda, kui arvestada seda, mida Tsukiini arvab oma emast, või vähemalt mis ta ütleb teistele. Kuidas võiks tõlgendada tuulelohele tehtud joonistust isast superkangelasena maski ja keebiga? Kuidas võiks tõlgendada Béa reaktsiooni, kui tema ema tuleb tagasi? Mida arvata Ahmed'i isast, kes on vanglas, sest korraldas bensiinijaamas relvastatud röövi, et Ahmedile Nike'i trosse osta?

Külaskäigul lõbustusparki, kuhu Raymond viib Tsukiini ja Camille', jääb silma kaks atraktsiooni – õudusterong ja lasketiir. Mis te arvate, kas sellistel hetkedel, kui mängult hirmutatakse ja märki lastakse, on teistsugune tähendus laste jaoks, kes on pidanud elama hirmus ja vägivaldas?

Lastefilmid peavad köitma ka täiskasvanuid, sest nemad viivad lapsi kinno ja ka neil peab olema huvitav, muidu nad ei tule tagasi. Sageli pikitakse selleks filmi mitmemõttelisi repliike, nalju ja vihjeid. Filmis „Minu elu Tsukiinina“ seda ei tehta. Kas teate veel teisi nn perefilme, mis võimaldavad tõelist suhtlust vanemate ja laste vahel, mitte ei näita kahte tõlgendusvõimalust? Mis filmid need on?

10 AASTAT EUROOPA FILME EUROOPLASTELE

Euroopa Parlamendil on rööm tutvustada kolme filmi, mis kandideerivad 2016. aasta filmiauhinnale LUX. Need on:

„À PEINE J’OUVRE LES YEUX“ („Silmi avades“)

Leyla Bouzid

Prantsusmaa, Tuneesia, Belgia, Araabia Ühendemiraadid

„MA VIE DE COURGETTE“ („Minu elu Tsukiinina“)

Claude Barras

Šveits, Prantsusmaa

„TONI ERDMANN“

Maren Ade

Saksamaa, Austria, Rumeenia

Neid mitmetahulisi linatseoseid, mis on valminud andekate noorte Euroopa režissööride pühendunud ja loova töö tulemusena, saab näha viiendatel LUXi filmipäevadel.

FILMIAUHIND LUX

Kultuuril on meie ühiskonna struktuuris väga oluline osa.

Seda arvesse võttes asutas Euroopa Parlament 2007. aastal filmiauhinna LUX, mille eesmärk on edendada Euroopa filmide levikut Euroopas ja ärgitada üleeuroopalist mõttevahetust ühiskonna jaoks olulistel teemadel.

Filmiauhind LUX on unikaalne algatus. Euroopa koostööfilme näidatakse enamasti vaid nende päritoluriikides. Mujal, ka teistes ELi liikmesriikides, neid õieti ei levitata. Filmiauhind LUX annab aga kolmele Euroopa filmile haruldase levivõimaluse, kuna need filmid varustatakse subtiitritega ELi 24 ametlikus keeles.

Filmiauhinna LUX võitja valivad Euroopa Parlamendi liikmed ja see tehakse teatavaks 23. novembril 2016.

LUXI FILMIPÄEVAD

Filmiauhinnast LUX kasvasid välja LUXi filmipäevad. Alates 2012. aastast saab filmiauhinnale LUX kandideerivat kolme filmi LUXi filmipäevade raames näha senisest arvukam üleeuroopaline publik.

LUXi filmipäevade näol on tegemist meeldejäeva piireületava kultuurisündmusega. 2016. aasta oktoobrist detsembrini on kõigil võimalik ühineda Euroopa filmisõpradega ja vaadata filme „Silmi avades“, „Minu elu Tsukiinina“ ja „Toni Erdmann“ kõigis ELi ametlikes keeltes. Ärge unustage meie veebisaidil luxprize.eu või meie Facebooki lehel oma lemmikfilmi poolt hääletamast!

PUBLIKUPREEMIA

Filmiauhinna LUX publikupreemia saaja valivad filmivaatajad. Ärge unustage hääletamast filmide „Silmi avades“, „Minu elu Tsukiinina“ ja „Toni Erdmann“ poolt! Euroopa Parlament saadab ühe hääletaja 2017. aasta juulis toimuvale Karlovy Vary rahvusvahelisele filmifestivalile, kus tal on au teha teatavaks publikupreemia pälvinud film.

VAATA,
ARUTLE
JA HÄÄLETA

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

REŽISSÖÖR: Claude Barras

STSENAARIUM: Céline Sciamma

OPERAATOR: David Toutevoix

ANIMAREŽISSÖÖR: Kim Keukeleire

MUUSIKA: Sophie Hunger

PRODUKTSENDID: Max Karli, Pauline Gygax,
Aremelle Glorennec, Eric Jacquot, Marc Bonny

TOOTJAD: Rita Productions, Blue Spirit
Productions, Gebeka Films, KNM, Radio
Télévision Suisse, SRG SSR, Rhône-Alpes
Cinéma, France 3 Cinéma, Helium Films

AASTA: 2016

KESTUS: 75'

ŽANR: Nukufilm

RIIK: Šveits, Prantsusmaa

ORIGINAALKEEL: prantsuse

LEVITAJA: Must Käsi

